

## Słowo od Redakcji

Inspiracją do powstania książki była Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Sploty kultury. Narracje o kulturze w krajach Europy Środkowo-Wschodniej”, zorganizowana w październiku 2023 roku przez Wydział Studiów Kulturowych Uniwersytetu w Białymstoku oraz Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej Uniwersytetu Witolda Wielkiego.

I choć zestaw tekstów zawartych w tomie, który przekazujemy Czytelnikom, nie stanowi wiernego odbicia programu konferencji, jego tematem – podobnie jak tematem wielu interesujących dyskusji prowadzonych wówczas w Białymstoku – jest szeroko rozumiana „kultura w ruchu”. Jej fascynująca dynamika wyraża się w przepływach, dyfuzjach, procesach przenikania i nakładania się narracji realizowanych w różnych sferach kultury – filmowej, serialowej, teatralnej, artystycznej, ludowej, ale też w – tak ważnej dziś – przestrzeni mediów społecznościowych. Metafora tytułowych „splotów” opisuje zatem procesy łączenia, lecz również ścierania się opowieści, idei, doświadczeń, stanowisk i autorskich wizji, które powstają na styku kultur. Chodziło nam o poddanie naukowej refleksji zjawiska tworzenia nowych siatek pojęć, znaczeń i relacji splatających się i rozplatających w rozmaitych praktykach i dyskursach. Tak pomyślany zakres problemowy publikacji – zapewne kłopotliwie

szeroki – umożliwił jednak zgromadzenie w jednym miejscu wypowiedzi autorów reprezentujących różne dyscypliny, różne zainteresowania badawcze i – co wydaje się najważniejsze – różne spojrzenia na współczesność.

Opowieść o nich rozpoczyna rozdział poświęcony zagadnieniu tożsamości i autentyczności w narracjach kultury popularnej. Tekst Karoliny Wierel porusza problem tożsamości hybrydycznej na przykładzie bohaterki serialu *Infamia*, prezentującego mniejszość romską w Polsce. Małgorzata Bulaszewska bada relacje między transkulturowością a lokalnością w wybranych produkcjach serialowych platform streamingowych. Natomiast Halszka Kostecka, zastanawiając się nad współczesnym „renesansem słowiańszczyzny”, ukazuje proces stopniowej komercjalizacji autentyczności. Z kolei Tomasz Adamski prezentuje projekt edukacyjnej wędrówki filmowej przy wykorzystaniu wyobrażonej mapy żydowskiej przeszłości Białego stoku, pozwalającej zrozumieć wielokulturową tożsamość miasta.

W rozdziale drugim znajdują się teksty poświęcone kwestii percypowania różnic i budowania wspólnotowości w kulturze. Łukasz Cebula przeprowadza analizę porównawczą dyskursów dotyczących badań nad siedemnastowiecznym malarzem flamandzkim, Adriaenem Brouwerem, na tle powojennych realiów Europy Środkowo-Wschodniej. Monika Kostaszuk-Romanowska zastanawia się nad udziałem współczesnego teatru zaangażowanego w debatę publiczną i jego rolę jako przestrzeni dyskusji na temat najważniejszych problemów polskiego życia zbiorowego. Igor Mogielnicki ukazuje, w kontekście kultury uczestnictwa, funkcjonowanie wspólnoty fanowskiej sagi *Gwiezdne wojny*.

W zamykającym książkę appendyksie umieściliśmy tekst Agnieszki Kulig i Małgorzaty Grzywacz. Badaczki, a jednocześnie uczestniczki działań pomocowych skierowanych do uchodźców z Ukrainy,

rozważają w nim problem budowania więzi pomiędzy przybyszami i gospodarzami.

Pomieszczone w tomie artykuły nie stanowią, co oczywiste, homogenicznej całości. Jego mozaikowa struktura tematyczna pokazuje, jak wiele odmiennych – a często też przeciwnych – tendencji splata się we współczesnej kulturze. Potwierdziło się założenie, że owe kulturowe „sploty” nie tylko należy postrzegać, ale też warto analizować w rozmaitych badawczych kontekstach.

*Monika Kostaszuk-Romanowska*  
*Tomasz Adamski*